

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročniki v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vrača. — Neprilagojena pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstva in nameniščensk. vsaka beseda Din 0.50

Štev. 53 • Maribor, četrtek, dne 9. maja 1940 • Leto XV

Javno ali tajno glasovanje

Volilni red za narodno skupščino določa tajno glasovanje. Hrvaški občinski volilni red pa, ki je bil objavljen dne 15. t. m., predvideva javno glasovanje. Ta razlika v glasovanju nekoliko preseneča.

Tajno glasovanje je potrebno zaradi tega, da nihče ne more izvajati terorja nad volilcem, ne moralnega in ne materialnega, ker velja pač etično načelo, da naj volilec voli po svojem prepričanju in po svoji vesti. Tajno glasovanje ima tudi to prednost, da se med državljani in občani izbežava nevarno in nepotrebno politično sovraštvo in preganjanje. Pri volitvah v narodno skupščino, kakor nam je pokazalo par volitev, je bilo to zlo, čeprav so volitve v narodno skupščino bolj splošna politična akcija. Pri občinskih volitvah se nam zdi javno glasovanje pa še bolj nepriemerna stvar, ker lahko postane krajevno ognjišče nesporazumov in nasprotij. Javno glasovanje povzroča osebna nasprotja in prepire, dočim tajno glasovanje pospešuje načelna nasprotja političnih ali gospodarskih skupin, ki se bore za te ali one probleme, za ta ali ona načela, kar je v praktičnem življenju potrebno in ne zavaja tako močno, razen neobjektivne ljudi, k osebnim sporom in medsebojnemu sovraštvu.

Za druge občine v državi še ni definitivno objavljeno, ali bo pri njih glasovanje tajno ali javno. Smatramo pa, da imajo tajne volitve prednost pred javnimi iz dveh glavnih razlogov:

Prvi razlog je, da občine pokažejo svobodno svojo politično zrelost, ki bo služila nadaljnji zgradnji konsolidacije. Drugi razlog pa je, da se s tajnimi volitvami odpravi že preveč ukoreninjeno osebnopolitično mržnjo med državljani ter se politične grupacije povrnejo k neosebni reševanju stvarnih in gospodarskih političnih problemov.

To sta dovolj tehtna razloga za uvedbo tajnih volitev.

Kakšne so bile nemške izgube na Poljskem?

Iz Londona poročajo, da je Nemčija zgubila v vojni na Poljskem 300.000 mrtvih in ranjenih, sestreljenih je bilo 1000 nemških letal in uničenih 1000 tankov ter oklopnih voz.

Nemčija zahteva prevoz čet čez Madžarsko?

Iz Londona poročajo, da je Nemčija zahtevala prost prevoz svojih čet čez Madžarsko. Vest iz Budimpešte še ni potrjena.

Vojna na Norveškem in na zapadu

O bojih na Norveškem poročajo, da se Norvežani še borijo severno od Rørosa in tudi severno od Namsosa.

Nemci skušajo po zraku dovažati nemškim četam v Narviku pomoč. Ob enem pa se trudijo, da bi prodrli po kopnem proti severu.

Norvežani so zajeli neko nemško kolono med prevozom in razen tega zažgali neko nemško skladišče bencina, v katerem je bilo vskladiščeno 75.000 l bencina.

Krajevni boji za Narvik se vršijo dalje z nezmanjšano silo.

Na zapadni fronti so Nemci podvzeli več akcij na posameznih točkah bojišča, ne da bi bili uspešni.

Trije rušilci potopljeni

Angleška admiraliteta javlja, da so

Angleški parlament o norveški akciji

Opozicija zahteva spremembo vlade

V Angliji je vlada dolžna poročati v parlamentu o poteku vojnih operacij in je tudi odgovorna za neuspehe, ki jih doživi vojska na bojiščih. Mnogo kje se čudijo, da so take razprave v parlamentu med vojno mogoče, v Angliji je to drugače in narod ima priliko, da spozna moč in slabost, uspehe in napake, se pri tem vzgaja in po diskusiji ustvarja enotno gledanje na razvoj. Za tak narod ne more biti presenečenje, niti obupanosti, tak narod pozna v težkih časih samo eno: voljo do odpora proti nevarnosti in premažanje nevarnosti.

Kaj pravi Chamberlain o norveški akciji

O norveški akciji je poročal Chamberlain; rekel je: Po izpraznitvi Andalsena smo morali opustiti tudi Namsos. Vojski in mornarici gre vse priznanje, ker je vkrcaje v Namsosu izvršila v teku ene same noči, brez izgube pri operaciji sami. V petek jutraj bi bilo to že nemogoče, ker je takrat priletelo nad Namsos 50 nemških bombnikov in sta bila pri tem potopljena dva rušilca, ki sta krila konvoj. Ministri vedo, da morajo v vsakem primeru nositi odgovornost. Poročila o norveških operacijah, ki so prihajala iz Stockholma, so izražala pričakovanja, ki niso bila nikdar upravičena in ki jih ni s svojimi izjavami potrdil noben član angleške vlade. Kdor se je zanašal na ta poročila, je seveda doživel razočaranje. Zavezniki niso imeli na Norveškem več kot eno divizijo vojaštva. Angleške izgube niso posebno velike, niti na vojakih, niti na zalogah. Nemške izgube na vojnih in transportnih ladjah ter mostu so mnogo večje.

Odmev umika zaveznikov iz Norveške v svetu je bil neugoden za zaveznike.

Kam je bila poslana armada, pripravljena za Finsko

To vprašanje postavlja vladi javnost. Finska ekspedicijska armada je bila sestavljena iz dveh delov: iz predstraž in glavne armade. Ker sta Norveška in Švedska prevoz čet odklonili, so ostale

v Angliji predstraže, armada pa je bila poslana na francosko bojišče. Uspeh na Norveškem pa ni bil zavisen od števila čet, temveč od hitrosti, s katero bi se te čete izkrcale v primernih lukah.

Dva razloga umika

V splošnem mislim, da je bil pravilen poskus naše intervencije na Norveškem, da pa je bil enako pravilen tudi umik vojske, ko smo videli, da načrt ni izvedljiv. Razloga za neizvedljivost sta bila dva. Prvič ni bilo mogoče dobiti letališč za lovska letala, drugič pa so nemška ojačenja izredno hitro prišla. — Nemci so dovažali na Norveško vedno nova ojačenja. Pod takimi pogoji smo se odločili, da uporabimo vojsko, ki je bila poslana na Norveško, drugod, z večjo silo in večjim efektom. Ne smemo si ustvariti prehitro sodb po dosedanjih rezultatih. Očividno je, da so Nemci nekaj dobili, toda enako jasno je, da so morali plačati za to veliko ceno. Pregodaj bi bilo presojati, kje bo končna premoč na Norveškem, ker kampanja še ni končana. Velik del Norveške je še izven nemške oblasti, kralj in vlada sta še vedno tam in vodita norveško vojsko, da nadaljuje borbo, v kateri bomo stali vedna na njeni strani.

Anglija računa z možnostjo razširitev vojne

Pripravljeni smo nuditi Norveški vsako pomoč čimprej, ne smemo pa pozabiti, da se vojna lahko vsak trenutek razširi. Nemčija razpolaga z veliko armado v centralnem položaju, s katero lahko vsak trenutek udari na različnih mestih.

Popolnoma zaupam v končno zmago. Domnevam pa, da se naš narod še ne zaveda nevarnosti, ki mu preti. Prav norveška kampanja je pokazala, kako se trenutna slika v vojni lahko hitro spremeni. Ne smemo cepiti sil, kar bi sovražniku lahko omogočilo neposredni napad proti naši državi.

Enotnost je potrebna

Vodilni člani vojnega kabineta so glede norveške akcije popolnoma enotnega naziranja. Ukrenjeno pa je, da bo

dajal mornariški minister Churchill direktna navodila odboru šefov štabov, ki bodo potem napravili načrte po njegovih navodilih. Churchill bo osebno nadzoroval vse vodstvo vojne. Odločitve sprejete na ta način bodo izvedene hitro in z energijo.

Ostra kritika opozicije

V imenu opozicije je kritiziral norveško akcijo delavski poslanec in bivši major v vojski Attlee. — Rekel je, da Chamberlainov govor vsebuje več opravičil, kot pojasnil. Chamberlain ni odgovoril, ali je bilo vse potrebno poskrbljeno za protiužarec na Norveškem in tudi ne zakaj je bila armada, namenjena za Finsko, tako hitro razpuščena. — V Angliji ni nihče pretresen radi umika iz Norveške. Toda sedanja vlada je gluha proti očitkom z vseh strani, da vodstvo vojne ni dovolj energično. Tu ne gre samo za neuspeh na Norveškem, ta je bil samo višek. Vlada ima za seboj skoro neprestano karijero neuspehov: Norveška, Češkoslovaška, Poljska. Ljudje, ki nimajo pokazati drugega kot neuspehe, ne morejo voditi te vojne. Zmagali bomo, toda potrebni so nam na vodstvu države drugačni ljudje, ki niso ovečani z neuspehi.

Ali pojde angleška delavska stranka v vlado?

Angleški tisk ni zadovoljen z vojnimi uspehi vlade. Očitki so ali utemeljeni ali ne, res je pa vendarle, da »bliskovita vojna« ni v vsakem primeru in ne povsod mogoča. Angleška propaganda proti vodstvu vojne ima pa vsaj deloma namen, dvigniti moralo za poostretev vojne.

Ta namen bi imela tudi eventualna izprememba v vladi, ki naj bi omogočila koncentracijo političnih strank.

Tako na primer priporoča »Observer«, da naj bi postal predsednik vlade stari Lloyd George in da bi sodelovala v vladi obenem delavska stranka.

Inicijativo, ki jo je sprožil v tisku Garwin, je že pred včerajšnjo sejo spodnje zbornice zbujala med politiki posebno pozornost.

Jugoslovenska delegacija se pogaja v Moskvi in je bila sprejeta pri Stalinu.

Jugoslovanska delegacija v Moskvi, ki vodi razgovore za sklenitev trgovinske pogodbe, je dne 1. maja prisostvovala proslavi državnega praznika v Moskvi, dne 2. maja pa je bila sprejeta pri Stalinu.

Trdi se, da je bilo pri tej priliki tudi

govora o sklenitvi diplomatskih odnosov. Doslej je bil v Jugoslaviji priznan kot ruski poslanik še vedno bivši carski poslanik Strandman.

Vzpostavitev diplomatskih odnosov bo logična posledica navezanja gospodarskih stikov.

Koliko znašajo nemške izgube na Norveškem?

Iz Londona poročajo, da so Nemci zgubili na Norveškem 38 letal, 97 je bilo poškodovanih in je verjetno, da so bila uničena. Nadalje so Nemci zgubili od 1. aprila 300.000 ton ladij, skupno doslej 600.000 ton. Angleži so zgubili na Norveškem 16 letal.

Zopet spopaži na rusko-mandžurski mej. Japonska poročevalska služba »Domei« javlja, da sta dve ruski patrulji na dveh različnih mestih prekoračili rusko-mandžursko mejo in se spoprijeli z japonskimi in mandžurskimi stražami. En mandžurski vojak je bil ranjen. To bi utegnilo znova razplamteti spor med Sovjetsko Rusijo in Japonsko.

Na Sredozemskem morju je še mir

Balkanske države so obveščene o zadržanju Italije preko Washingtona.

Napetost na Sredozemskem morju traja dalje.

Kljub temu pa Italija zaenkrat še ne misli spremeniti svojega zadržanja in aktivno poseči v vojno na strani Nemčije. Tako zagotovilo je dal Mussolini ameriškem poslaniku v Rimu in ga pooblastil, da to sporoči Roosevelt. Iz Washingtona je zvedela o tem tudi naša vlada.

Med tem se vrši od strani italijanskega in nemškega časopisja ljuta kampanja proti Angliji in Franciji, ki dolži navedeni državi, da nameravata napad na Balkan.

Na to pa odgovarjajo angleški in francoski službeni krogi, da ni govora o kakšnem napadu zaveznikov na Balkanu in v Sredozemskem morju, ampak da se gre samo za gotove mere opreznosti, ki se zde Angliji in Franciji potrebne vsled izjav najvidnejših predstavnikov italijanskega režima in pisanja italijanskega tiska. Anglija in Francija doslej tudi nista napadla nobene nevtralne države.

Te dni so se razširile vesti, da sta Italija in Nemčija dali zagotovilo Jugoslaviji, da bosta respektirali njeno neodvisnost in nedotakljivost, tudi ako pride do spopada na Sredozemskem morju in bi bili Nemčija in Italija prisiljeni, da nastopita na Balkanu proti Angliji in Franciji. Te vesti službeno niso potrjene. Razen tega pa tudi nihče ne ve, kako bi se razvijali dogodki, ako bi zagrmelo na Sredozemskem morju in na obalah Balkana.

Italija iz Grčije je prispela pred dvema dnevi vest, da je tamkaj bil sprejet v avdienci od grškega zunanjega ministra italijanski poslanik v Atenah.

Grčija v ospredju zanimanja. Trdilo se je že, da zbira Turčija svoje čete ob grški meji, potem, da nameravajo angleške vojne ladje položiti mine v grških vodah, nato, da nameravajo Angleži zasedeti nekatere točke grške obale itd. Te vesti iz Nemčije in Italije, se obe zavedata, kako važna je posest grške obale v slučaju vojne na Sredozemskem morju. Preko Grške je

najbližja zračna črta za vojna letala, ki bi hotela poleteti iz Italije na otok Rhodos, ki je italijanska posest in važno vojno oporišče ob turški obali. Iz grških vod je mogoče tudi voditi pomorsko ofenzivo proti otoku Rhodos.

Italija je mejašica Grčije, odkar je zasedla Albanijo. Iz Albanije more Italija najlažje po suhem operirati proti Grčiji in grškim obalam, ako bi prišlo do vojne. Tega pa se zavedajo tudi Angleži in Francozi.

Znano je, da je Italija zaprla Jadransko morje z minami, da bi na ta način zavarovala svojo vzhodno obalo pred napadi tujega pomorskega brodogradništva.

»Mere opreznosti«, ako smemo tako reči, so podvzete i na eni i na drugi strani.

Italija se bo odločila do 16. maja?

Iz Rima poročajo, da je Anglija poslala italijanski vladi noto, v kateri zahteva, da se italijanska vlada do 16. maja izjavi, kakšno stališče zavzema do sedanje vojne in ali bo ostala nevtralna, ali pa namerava vstopiti v vojno.

Nemško poročilo

Berlinski listi so objavili vest, da sta imela Chamberlain in Reynaud telefonski pogovor, v katerem je bilo govora o zavezniški akciji na Sredozemskem morju okrog 15. do 20. maja. V Londonu in Parizu odločno zanikajo, da bi se bil tak razgovor vršil.

Med tem manifestacije za mir v Rimu

V cerkvi sv. Petra v Rimu se je dne 5. maja vršila velika manifestacija za mir. Naslednji dan pa je papež sprejel v avdienci italijanskega prestolonaslednika Umberta. Umberto pa se je po razgovoru s papežem podal k Mussoliniju, kakor se zatrjuje, v svojstvu poveljnika enega dela italijanske kopne vojske.

Istočasno pa je dne 5. maja nekoliko sto dijakov v Milanu priredilo demonstracije proti Angliji in Franciji.

Ni dovoljeno upravno razveljavljati volitev delavskih zaupnikov

Rešitev državnega sveta.

V dravski banovini in morda tudi drugod se je v zadnjem času razveljavljala ali odobrila volitev obratnih zaupnikov. Volitev obratnih zaupnikov pa ima samoupravni značaj in se more razveljaviti le v primeru kršitve tozadavne zakonodaje.

Na pritožbo organizacij je državni svet odločil, da tako

ravnanje ni zakonito in da se morajo eventualne pritožbe tako s strani delavcev kakor oblasti vlagati na ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja. Banovinske oblasti pa nimajo pravice razveljavljati mandatov pravično izvoljenih obratnih zaupnikov. Tudi podaljšanje mandatov obratnih zaupnikov je nezakonito in ne spada v njih kompetenco.

Doma in po svetu

Koncentracije ne bo. »Samouprava«, glavno glasilo JRZ, piše o koncentraciji: »Iz prakse vemo, da se koncentracije delajo le v trenutkih, ko je država v nevarnosti... sestava take vlade bi povzročila veliko nervoznost in skrb našemu narodu, ki bi radi tega opravičeno mislil, da stojimo pred velikim dogodki, najprej seveda pred vojnimi dogodki... JRZ in HSS pa sta dovolj močni, da sprejmeta odgovornost za dogodke notranje politike.«

Dejstva korigirajo zmote. Ob ustanovitvi banovine Hrvatske smo čuli od raznih predstavnikov HSS izjave, da bodo sedaj tudi za delavce nastopili drugi časi v znamenju sodelovanja s podjetniki in da bo s tem tudi likvidiran iz tujine k nam zanešeni razredni boj.

Stvari se razvijajo nekoliko drugače. Hrvatski listi sami poročajo o tem: Delavci pri gradnji proge Črnomelj—Vrbovsko, na hrvatski strani, so stopili v stavko, kljub prepovedi od strani »Hrvaškega radniškega saveza«. — Osobje električne železnice v Zagrebu je proslavilo 1. maj z ustavitvijo prometa, kljub prepovedi, narkar je ban dr. Šubašić razveljavil statut, v kakem savezu zastavkali v soglasju z lokalnimi faktorji te organizacije in proti volji vodstva v Zagrebu. — Vse te akcije so posledice neuresničene in nepremišljene dane izjave, da bo v Hrvatski banovini dela in kruha dovolj za vse delavstvo. — Boj gospodov pri HSS proti svobodnim delavskim strokovnim organizacijam in njihovo govoričenje hrvatskemu delavstvu, da so te organizacije krive vsega zla, ki ga občuti delavstvo, rodi sedaj svoje posledice. Izkazalo se je in kaže se vsak dan bolj, da je bil boj gospodov pri HSS proti svobodnim strokovnim organizacijam in socialistom boj z mlino na veter. Pravi boj se je za nje pričel sedaj in divja v njihovem lastnem taboru. — Dejstva korigirajo zmote.

JNS ne bo nastopila pri občinskih volitvah na Hrvatskem. Vodstvo JNS je sklenilo, da stranka ne bo nastopila pri občinskih volitvah na Hrvatskem in sicer za to ne, ker se vršijo z javnim glasovanjem, ker ni veljaven proporcij, ker občinski uradniki niso več podrejeni občini, ampak banovini, ker se na novo pregrupirajo občine po strankarskih vidikih, ker totalitarni režim izključuje možnost nastopa opozicije s tem, da bo javno glasovanje izvedeno ob asistenci Hrvatske zaščite. Volilci JNS sodelujejo lahko z ostalimi lokalnimi opozicijskimi skupinami, razen z onimi, ki imajo drugačne poglede na splošni državni in socialni red.

Koliko denarja je v Nemčiji v obtoku? Obtok bankovcev v Nemčiji znaša 13,5 milijarde mark in je štirikrat večji kot pred 1. 1933.

Cena lesu pada. Cena lesu se je od početka vojne dvignila na 800 do 1000 din za kubik rezanega lesa. Nemčija je sedaj ukinila vsak nakup lesa pri nas, za izvoz v Anglijo je naš les predrag in ker je bila s prvim aprilom uvedena še izvozna carina na les, je nastal zastoj v izvozu. Vsled tega so pričele cene lesu padati. Položaj se bo najbrž še poslabšal, ako bodo v prihodnjih tednih zvišane železniške prevozne pristojbine.

Pomiril se je z rotarijci. »Slovenec« z dne 7. maja prinaša dokaj obširno poročilo o državni konferenci rotarijcev v Zagrebu. Doslej smo bili vajeni, da je »Slovenec« napadal rotarijce kot framacione. Sedaj pa se je pomiril z njimi; kaj mu je tudi preostalo drugega, odkar pa so njegovi najvidnejši milijenci tudi sami člani rotarijskih klubov.

Kupimo si igralce! V »Slovencu« je bilo te dni objavljeno razmišljanje sportnika V. Hassla o našem nogometu. Ta sportnik pravi, da slovenski nogomet ni nič vreden. Zmotno je, gradi sport na mladino, na naraščaj. Ta mladina nekaj časa igra, potem pa se naveliča, ali pa iz kakšnih drugih razlogov zgine z igrišč. Sicer pa tudi po drugod ni drugače. Moštva so sestavljena iz igralcev od vseh vetrov. Zato Hassl priporoča: »Za povzdigo našega moštva je potrebno, da kupimo 4 ali 6 izvrstnih igralcev, ki bodo v družbi z našim moštvom preodirali in uvedli vsaj kakšen sistem.« — Tako je pot od amaterskega do profesionalnega sporta, od sporta, ki naj goji telo in duha, do sporta, ki kulminira v točkah. Kupimo si magari Arabce ali Kitajce, ki bodo igrali v slovenskem reprezentančnem moštvu in naši časopisi bodo imeli spet priliko pisati o regeneraciji našega »slovenskega« sporta in o zmagah »slovenskih« sportnikov.

Za sklenitev kolektivne pogodbe v tekstilni industriji na Hrvatskem se vodijo pogajanja na banski upravi. Kolektivna pogodba bi se raztezala na 116 tekstilnih obratov in 20.000 delavcev in delavk.

Tiskovine za državne urade bodo odslej lahko dobavljale tudi privatne in ne samo državne tiskarne. Ta odredba je pametna, želeli je samo, da bi bile takih del deležne vse tiskarne.

Nemških turistov ne bo. Kakor poročajo naši listi iz Beograda, je naša država odklonila dovoljenje za prihod 2000 nemških turistov v naše kraje, pač pa je izjavila, da je pripravljena pustiti, da dopotujejo k nam na Jadransko morje nemške žene z deco izpod 15 let.

200 vagonov masti bomo izvozili v maju in juniju, razen tega pa še 100 vagonov svežega svinjskega mesa, 300 vagonov svežega govejega mesa in 14.000 živih svinj.

Rušilec »Ljubljana«. Priprave za dvig rušilca »Ljubljana« v šibenski luki so domala končane. Ladjó utegnejo dvigniti že konec maja ali začetkom junija.

Najnovejše vesti

10 milijonov dinarjev je odobril hrvatski ban Gospodarski slogi za nakup žita za pasivne kraje.

Stanovanjsko četrt z 200 stanovanji za 200 milijonov dinarjev bo zidal Pokojniški zavod za privatne nameščence v Zagrebu, ki se je šele ustanovil. Stavbišče samo je stalo 14 milijonov dinarjev.

Norveški zunanji minister Koth je v Londonu govoril v radiu angleškemu narodu in izjavil, da bodo Norvežani hvaležni za podporo, ki jim jo nudijo zavezniki in da se bodo borili, dokler sovražnik ne bo pregnan iz Norveške.

Angleški poslanik je obiskal bolgarskega carja in je ostal z njim dve uri v razgovoru.

Prve vaje za obrambo pred napadi iz zraka ponoči so bile v Bukarešti.

Vorošilov je postal predsednik odbora za narodno obrambo.

Nizozemska pripravljenost. Nizozemska je sinoči prekinila vse zveze z inozemstvom, tudi radio postaje so utihnile. Proti jutru so bile brzoglavne zveze zopet vzpostavljene.

Prehod zavezniških čet preko Bolgarije. — Nemški tiskovni urad poroča, da zahtevajo zavezniški prehod svojih čet preko Bolgarije. V Londonu te vesti odločno zanikajo.

Zane Grey:

103

Mož iz gozda

»A, potem najbrž menite Las Vegasa. Zapustil sem ga doli v njegovi kladari. Ravno se je spravljaval v posteljo, čeprav je še zgodaj. Čisto izčrpan je bil in bled, da bi ga ne mogli spoznati. Bil je pa videti zelo zadovoljen in zadnje besede, ki jih je izgovoril, — bolj sam sebi kakor meni, — so bile: Res sličim bolj kozlu kakor pa zaljubljenemu fantu, vendar, če me odslej ne bo imenovala Tom, ni vredna počenega groša!«

Bo je zaploskala z rokama, čeprav je imela eno obvezano.

»Da bi ga klicala Tom? Seveda, o tem ni dvoma«, je izjavila s sijočim obrazom. »Tako zdaj — kaj —«

»Prekletó čudno je, kako to ime, Las Vegas, so-vražji«, je Roy trdovratno nadaljeval.

»Roy, povejte mi, kaj je napravil — kaj je Tom storil — če ne, bom začela tuliti«, je zaklicala Bo.

»Miss Helen, ste že kdaj videli kaj sličnega, kakor je to dekle?«, se je obrnil Roy k Helen.

»Ne Roy, še nikoli«, je priznala Helen. »Toda prosim, povejte že, kaj se je zgodilo.«

Roy se je zarežal in si mel roke z nekim pritajenim veseljem, ki je imelo skoraj satanski učinek, tako nenadno je odkrilo cel vrtnec nenavadnih strasti, ki so njegovo notranjost vzburlale. Karkoli že se je Riggsu zgodilo, Royu Beemanu je še vse bilo premalo. Helen se je spomnila neke rečenice pokojnega strica, da pravi zapadnjak ničesar bolj ne sovraži, kakor bahavost pustolovca, komedijantstvo junakov

samokresa, ki se hvalijo, da jadrajo pod pristno, divjo in ponosno zastavo zapada.

Roy je naslonil svojo gibčno visoko postavo ob kameniti robnik kamina in je okrenil svoj obraz proti dekletoma.

»Ko sem jezdil za Las Vegasom, sem ga kmalu zagledal na cesti pred menoj«, je začel naglo pripovedovati Roy. »Potem pa sem z druge strani zagledal drugega jezdeca, ki je dirjal doli v Pine. To je bil Riggs, čeprav ga takrat še nisem mogel spoznati. Las Vegas se je ustavil pred prodajalno, kjer je nekaj brezdnežev okrog postopalo in je z njimi govoril. Ko pridem bližje, so vsi skupaj zavili proti Turnerjevi pivnici. Tam sem videl pred vhodom ducat kljuset, privezanih za plot. Las Vegas je jezdil dalje. Jaz pa sem pred Turnerjem razjahal in sem s celo tolpo šel notri. Ne vem, kaj je Las Vegas rekel tistim fantom, gotovo pa je, da ga niso izdali. Malo pozneje je še več mož prilomastilo v pivnico; vsega skupaj jih je bilo, kolikor sem mogel presoditi, kakih dvajset. Jeff Mulvey je bil tudi navzoč s svojimi prijatelji. Precej mnogo so pili in način, kako me je Mulvey pogledoval, mi nikakor ni ugajal. Zato sem šel ven in tja v trgovino in sem se oziral za Las Vegasom. Ni ga bilo nikjer opaziti. Medtem sem pa zagledal Riggsa, ki je prijezdil po cesti. Turnerjeva pivnica je pa kraj, kjer se Riggs največ mudi in kjer se vsiljuje s svojim hvalisanjem in bahanjem. Bil pa je videti zelo potr in zamišljen, počasi je zlezal iz sedla in ne da bi opazil nenavadno veliko število kljuset pred vrati, je šel v pivnico. Trenutek pozneje je pa pridiral Las Vegas kakor burja. In ravno tako naglo je skočil iz sedla in izginil skozi vrata.«

Roy se je ustavil, kakor da bi zbiral moči, ali kakor da bi iskal primernih besed. Zdelo se je, da je njegovo pripovedovanje namenjeno izključno Bo, ki

je napeto strmela vanj kot očarana poslušalka.

»Predno sem prišel do vrat pivnice, — in to komaj par korakov, — sem že slišal Las Vegasa rjevati. Ste ga kdaj slišali? Ho, to je bilo najbolj divje rjevanje, kar sem ga kdaj slišal pri kakem živinskem gonjaču. Hitro sem odrinil vrata in se zmuznil notri. Tu sta stala Riggs in Las Vegas, čisto sama sredi velike točilnice, medtem ko so se ostali navzoči stiskali k stenam in se odmaknili od točilne mize. Riggs je bil bled kot mrlič. Nisem razumel in ne vem, kaj mu je Las Vegas grmel. A Riggs je vedel in z njim tudi vsa ostala tolpa. Nenadoma je bilo vsem jasno, da je bil ravno Las Vegas tisto, s čimer se je Riggs vedno bahal, da je on. Tak trenutek ni prihranjen nobenemu, ki je kakor Riggs.

»Kako ste me imenovali?«, je vprašal Riggs s tresočimi usti.

»Nisem vas še imenoval s pravim imenom«, je odvrnil Las Vegas. »To je bil samo moj bojni klic!«

»Kaj hočete od mene?«

»Moje dekle ste nadlegovali.«

»Kaj, hudiča! Kdo pa je to?«, se je razburjal Riggs

in se začel nemirno okrog ozirati. Ni pa niti ganil z rokama, bilo je nekaj neverjetnega, kako je tam stal. Las Vegas je držal obe roki napol iztegnjeni, kakor da se pripravlja za naskok. A ni skočil. Nikdar še nisem Las Vegasa videl takega, a ko sem ga tako gledal, sem ga razumel.

»Vi to prav dobro veste. Grozili ste njej in njeni sestri. Sem z vašim orožjem«, je velel Las Vegas polglasno in ostro.

Zdaj šele so gledalci razumeli za kaj gre, a nihče se ni ganil. Riggs je postajal čisto zelen. Skoraj se mi je smislilo. Začel je trepetati z vsem telesom in če bi bil v tem hipu potegnil samokres, bi mu bil padel iz roke.

Iz Češke

Obnavljanje mesta Olomouca. (»Der Neue Tag«). Na rotovski uri mesta Olomouca sta bili za časa češkega režima vneseni dve kovinski spominski plošči, prva v spomin češkega prevzema rotovža ob prevratu 17. novembra 1938, druga ob obnovi ure 1926. leta. Tretjo spominsko ploščo so pritrili ob obletnici državnega praznika 28. oktobra 1938 s sliko prvega češkega prezidenta Masaryka. Ob priliki zbirke kovin za tiskanje in za razpisne namene je sedanji komisar dr. Cermak odstranil vse tri spominske plošče, da jih prelijejo v »tlačni kotel«.

Obsodbe radi veleizdaje. Ljudsko sodišče v Berlinu (Volksgerichtshof) je obsodilo radi pripravljenja veleizdaje s širjenjem rajhu neprijateljskih letakov veleizdajniške vsebine: Jožefa Machaleka iz Kojkovic in Jožefa Pastyrka iz Zlina, vsakega na 3 leta robije in Boženo Kyselovo iz Tumačeva na 2 leti in 6 mesecev robije (Zuchthaus). — Vsi so tudi obsojeni na zgubo državljanjskih pravic za dobo 3 let.

»Volksgerichtshof« (Ljudsko sodišče) v Berlinu je obsodilo Ceha Antonina Charvata iz Vsetina na Moravi radi priprave veleizdaje na 3 leta in 6 mesecev robije in na izgubo časti za 3 leta in Alojza Babico iz Jasenke (Morava) radi sodelovanja pri pripravi veleizdaje na leto robije in izgubo časti za 2 leti. Obsojena sta poskušala razumnoževati in razširjati Nemčiji sovražne letake veleizdajniške vsebine.

Umrli Cankarjev prevajalec. V Prazi je umrl v starosti 83 let pisatelj Jan Hudec, ki je bil znan kot prevajalec knjig iz slovanskih jezikov na češčino. Prevajal je iz vseh slovanskih jezikov, največ pa iz jugoslovanskih, posebno srbske pesmi. Prestavil je okrog 100 pesniških knjig v češčino, med drugim tudi Ivana Cankarjevo delo »Pohujšanje v dolini Šentflorijan-ski«.

ZABUKOVCA

Kako se čisti v delavskih vrstah v našem kraju, naj priča spodaj navedeno: Ko je imela »Vzajemnost« svoj občni zbor, so nekateri čutili potrebo izčistiti njene vrste in so odstranili od vodstva in pregleda vse stare borbe, ki so imeli toliko volje, da so ustanovili vse organizacije, ki so delovnemu ljudstvu potrebne, da ga dovedejo do svobode in demokracije in do uresničenja demokratičnega socializma. Sedaj pa naše kulturno društvo v rokah mladih, nadebudnih sil počiva in spisanje pravičnega. Knjižnica pesni, pevskih gela molčijo in oder trohni. Vsemu temu je kriva nedolžna bela barva, katero so si ti ljudje, ki hočejo veljati za najbolj pametne in revolucionarne, izbrali za svoj simbol. Na občnem zboru zadruge so zahtevali isti ljudje, da morajo vsi njim neljubi sodrugi demisionirati. A večina je odločila proti njim. Tako so ti ljudje napravili razkol tudi pri politival obratnih zaupnikov. Čeravno so bili še člani ZRJ, so postavili svojo kandidatno listo, hočejo dokazati, kaj vse zmorejo. A zopet se je pokazalo, da je lista organizacije ZRJ dobila največje število glasov. Ti belci so organizirali razbitje strokovnega shoda in naprosili, da vsi vrhovi se celo zenske. Hoteli so onemogočiti ZRJ sestavo kandidatne liste za bratovsko skladnične volitve s tem, da so delali agitacijo, da naj ljudje ne kandidirajo s kimovci. Potem so propagirali abstinenco pri volitvah in celo odvajali delavstvo od volitev in vstopa v organizacijo. Pri končnem izidu teh volitev se je pa pokazalo, da so ti od njih nazvani kimovci dosegli štirikrat več glasov kot nasprotna lista. Sedaj se pa ti ljudje začudeno vprašujejo, kaj so zakrivil, da jih je ZRJ brisala iz članstva in se delalo nedolžni ter očitalo odboru da je postal krivično. Apeliramo na zavedno delavstvo, naj ne naseda demagogiji belih reformistov, ampak naj se oklene organizacije in složno nastopi za svoje pravice, katere si bo dobojevalo le v skupnosti. V vrstah razredne organizacije ZRJ. Ohlubljeni mezdna pogajanja za državne rudnike počivajo in čakajo vaše sloge. Družnost. — Zaveden rudar.

Ta je pa dobro igral svojo vlogo. V nekem kraju so nekoč igrali neko igro, v kateri je nastopal nek igralec v vlogi Kristusa. Nekega dne je neka žena trdila, da se ji je prikazal resničen Kristus, ki da je pristopil k njej in jo vprašal, kje ima spravljene svoj denar. Žena mu je odgovorila, da pod njegovim kipom. Ko je potem Kristus izginil, je žena ugotovila, da je izginil z njim tudi denar izpod kipa.

To in ono

Ako župan pokopava očeta. V nekem kraju na Gorenjskem je nekoč umrl oče ondodnega župana. Župan pa je bil silno častihlepen. — Svojemu očetu je kupil venec, na trake pa je pustil natisniti zadnji pozdrav: žalujoči župan!

Ga ne pozna. V nekem večjem kraju na Gorenjskem imajo občinskega odbornika, ki se rad predstavlja kot občinski svetnik, pri tem pa besedo narobe naglašja. Na to svojo čast je silno ponosen. Razen tega tudi misli, da mu je vse dovoljeno. Nedavno si je v svoji svetniški samozvesti ogledoval neke izkope in kazal pri tem preveliko radovednost, kakršna se za civilista ne spodobi. Nekdo ga je pozval, da naj se odstrani. On pa je odgovoril: »Kaj me ne poznate?« in se postavil v pozo. In oni, ki ga je pozval, ga res ni hotel poznati. Odpeljal ga je s seboj in potem je moral posredovati župan, da se mu ni zgodilo kaj hujšega, za svojo radovednost in samozavestno vprašanje pa je moral plačati din 145. Tako je, če ljudje nočejo človeka poznati.

Stoletnica prve poštne znamke je bila dne 6. maja — Prva poštna znamka je bila izdana dne 6. maja 1840 v Londonu in je nosila sliko kraljice Viktorije. Tiskana je bila v bakrorezu in črni barvi. Od 1842 dalje so uvajale poštne znamke tudi druge države. Cena prve take angleške znamke je danes 1200 švicarskih frankov.

Vabilo na

IX. REDNI OBČNI ZBOR »CANKARJEVE DRUŽBE«

ki se bo vršil v sredo, dne 22. maja 1940 ob 19. uri v društvenih prostorih v Delavski zbornici, Ljubljana, Miklošičeva cesta 22-A-1 s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo odbora, nadzorstva in razrešnica;
2. volitev novega odbora;
3. sklepanje o proračunu in določitev članarine;
4. sklepanje o knjižnem programu za leto 1941;
5. odločanje o samostojnih predlogih;
6. slučajnosti.

Če občni zbor ob določenem uri ne bi bil sklepčen, se vrši v smislu čl. 13 pravil eno uro kasneje nov občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih.

Vabimo vse ustanovnike in redne člane družbe, da se občnega zbora udeležijo.

Odbor.

Narodno gledališče v Mariboru

Cezar V. Arx: Izdaja pri Novari

Arxova »Izdaja pri Novari« je ljudska igra v najboljšem pomenu te besede, segajoča v junaško švicarsko zgodovino, izoblikovana v nenavadno dramatičnostjo, ki se mestoma dvigne v pretresljivo slovesnost. Njen osrednji motiv je obupni boj za ohranitev lastne zemlje svojemu rodu, boj, ki ga bije na odru švicarski kmet Erni pred štiristo leti, boj, ki ga še danes prav tako bije sleherni kmet. Toda dasi veje iz igre svežost tal in moč zemlje, je vendarle končni učinek na gledalca uravnan v drugačno smer kakor pa si je zamislil avtor, ki je hotel z njo oznanjati ljubezen do grude. Proti svoji volji prepriča Arx gledalca o nesocialnosti in nesmiselnosti prevelike navezanosti na osebno svojino, kajti Erniju, ki postane zaradi zemlje izdajalec in morilec, ki da življenje za to, da zapusti zemljo brez dolga svojemu sinu, ostane prikrito zadnje in najhujše, da sin ni njegov, ampak bratov. Tako osrednja postava kljub vsej veliki pesniški sili in nepremakljivi zakoreninjenosti v zemlji nekako sama sebe pogoltno, postane brez etične moči in ne more več preprečevati.

Mariborska uprizoritev, ki jo je vodil režiser g. Malec, je bila krepka in učinkovita, razgibana v zunanosti in pretkana v notranjosti. Z Ernijem je g. P. Kovič znova razvil vso svojo oblikovalno silo in postavil na oder krepak in poln, jasno in dosledno izveden lik. Gilg g. Crnoborijski, že spočetka ponovno zahtan, se je zlasti v zadnjem dejanju povzpela do krepke, polne igre, izoblikovane brez nepotrebne sile. G. Starčeva je s svojo Amei temperamentno in posrečeno začrtala neugnano, neuravnovešeno žensko naravo, odbijajočo v svoji brezsrčnosti in divji strasti. Odlično nasprotje temu liku je preprosti, globoki, mehki in nežni lik matere, ki jo je upodobila g. Kraljeva. Z gladko, fino izvedeno igro je izoblikoval g. Nakrst gofina Baisseya, oba poveljnika sta pa z junaško oznako podala g. Standerer in g. Grom. Tudi manjši odski liki so spominjali vredni (pisar g. Ledineka in hlapec g. Košute). — S.

Letni obračun delavskih zadrugarjev v Ribnici na Pohorju

Redna letna skupščina Produktivne zadruge kamnosekov je nadvse lepo uspela

V nedeljo, dne 5. maja t. l. so se zbrali delavski zadrugarji, člani »Produktivne zadruge kamnosekov« na svoji redni letni skupščini, kjer je vodstvo zadruge predložilo račune o poslovanju v minulem letu. Kakor je bilo razvidno iz poročila, ki ga je podal predsednik upravnega odbora z. Uran Hinko, član nadzorstva z. Grubelnik Edi in drugi, je zadruška že premostila najhujše zapreke in ovire. Ustvarjeno je potrebno razumevanje za zadržno delo s strani članov in prebrodne težkoče glede pomanjkanja potrebnega obratnega kapitala, kar je povzročilo v početku vsesplošni zastoj in prizadevali hude udarce zadruge. V imenu »Zveze gospodarskih zadrug za Jugoslavijo« v Ljubljani, je kamnoseške zadrugarje pozdravil z. Jelen iz Maribora, ki je ob tej priliki na poljuden način obrazložil tudi pomen in smisel zadržništva, ki se med delavstvom vedno lepše razvija. Obširna in stvarna delata, v katero so posegli zadržniki Uran, Pungartnik, Vrščič, Breznik, Prapotnik, Pungartnik Peter, Gradišnik Karel, Stepišnik ter drugi in dejstvo, da so bili vsi predlogi soglasno sprejeti, je najboljši dokaz, da so vrli ribniški zadrugarji na pravi poti. Naravnost užitek so nudili ti razgovori zlasti radi tega, ker so vsi člani pokazali živo zanimanje za svojo zadrugo in njene potrebe, zlasti pa so na res sodružen način razpravljali o vseh težkočah pri delu in kar tekmovali s praktičnimi nasveti, ko so določali smernice bodočemu zadržnemu delu. Mnogo se je razpravljalo tudi o potrebi izobraževalnega dela in se je ob zaključku skupščine priglasilo 13 novih naročnikov na »Delavsko Politiko«. Želimo čim lepši razmah tej delavski zadrugi in pohorskim pionirjem zadržne misli!

Delavski pravni svetovalec

Zaposlitev pri vojaškem podjetju (Stari trg pri Ložu)

Vprašanje: Pri vojaškem podjetju sem zaposlen že 8 mesecev. V tem času sem že dvakrat obolel, toda s strani delodajalca nisem prejel plačila za bolezenski teden. Ali morem tudi od vojaškega podjetja v oddelku za utrjevanje zahtevati plačilo za bolezenski teden?

Odgovor: Vsa dela pri utrjevanju, ki so pod vojaškim vodstvom, so izvzeta od določil obrtnega zakona. Zato se v gornjem primeru ne morete sklicevati na določilo § 219 obrtnega zakona. Pač pa smete po občem državljanem zakoniku zahtevati plačilo mezde za bolezenski teden, če ste oboleli, ko ste bili vsaj že 14 dni uslužbeni. Vendar pa vam morejo od tega zahtevka odtegniti vse zneske, kar ste prejeli iz socialnega zavarovanja.

Odprema v bolnišnico (Ribnica na Pohorju)

Vprašanje: Sina sem peljal v bolnišnico. Okrožni urad za zavarovanje delavcev mi je vrnil le potne stroške, dočim mi ne prizna plačila za zamudo časa. Lansko leto sem prejel povrnjeno oboje. S svojo potjo v Ljubljano sem izgubil 7 dnevnic. Kakšna določila veljajo za odpremo v bolnišnico?

Odgovor: Zakon določa, da mora stroške za odpremo v bolnišnico in iz bolnišnice nositi Okrožni urad, ako se bolnik zdravi v bolnišnici izven sedeža svojega obrata, v katerem je bil zaposlen v času obolenja. Prevoz v bolnišnico in spremstvo mora odrediti zdravnik okrožja, urada. Okrožni urad trpi praviloma le potne stroške, ki so nujno potrebni za odpremo bolnika v bolnišnico. Poleg potnih stroškov Okrožni urad lahko poravnava tudi radi potovanja odšli zaslužek, toda zakon izrecno k temu poslednjemu plačilu Okrožnega urada ne obvezuje. Za priznanje in plačilo potnih stroškov, kakor tudi odšledga zaslužka je treba napraviti na Okrožni urad posebno prijavo, kateri je treba priložiti točne račune. Primernost računa naj potrdi občinski urad. Če Vam Okrožni urad izgubljenih dnevnic ne bo povrnil, zahtevajte povrnitev istih od svojega delodajalca, kolikor ne presegajo enega tedna.

Orožne vaje (Radeče)

Vprašanje: Bil sem 28 dni na orožnih vajah.

All res nimate še srečke drž. razr. loterije?

Sporočite čim prej svoj cenjeni naslov na navadni dopisnici:

hiši sreče, bančni poslovalnici

BEZJAK

MARIBOR, Gosposka ulica 25

Darila za blrmance in blrmanke

kakor ročne torbice, denarnice, nogometne žoge, nahrbtnike itd., v veliki izbiri priporoča

Ivan Kravos, Maribor

Aleksandrova c. 13 Telef. 22-07

MALI OGLASI

Popravila vseh vrst koles, živalnih strojev kakor emajliranje in poniklanje vseh nadomestnih del za kolesa.

BOGOMIR GRUBER, palača dr. Sedaja,

Valvazorjeva ul. 30, smer Frankopanova ulica.

59 62 66 72 78 81 93

Gotove dečve obleke (Dirndl obleke)

Magdalenska oblačilnica

A. Kumperžak, Maribor (Palača dr. Sedaj)

Valvazorjeva — Dvořakova ulica — (smer Frankopanova ul.)

Ženska krila: 43, 59, 72, 85. Ženske bluže: 29, 32, 37, 49, 65.

Pri podjetju so mi izplačali samo 3 tedne normalni zaslužek, pri četrtem tednu so mi odtegnili 48 din za hrano, ki sem jo dobival pri vojaki. Urno plačo imam 4 din, a delam več čimoma v akordu. Ali je odtegljaj upravičen?

Odgovor: V »Delavski Politiki« smo že ponovno odgovarjali na podobna vprašanja, da mora dobiti delavec v slučaju vpoklica na orožne vaje po enoletnem službovanju za 4 tedne plačo, kakor da bi delal. Ker pri vojaki niste dobili ustrezne odškodnine, kakor to določa § 221 obrtnega zakona, je odtegljaj neupravičen in Vam ga mora podjetje izplačati. Najbolje bo, če to »patriotično« podjetje javite pristojni vojaški komandi, da ga bodo imeli v evidenci. Lahko pa tudi prosite občino za posredovanje, da pozove podjetnika na izplačilo. Če vse to ne bi zaleglo, boste pač morali vložiti tožbo.

Odpuved stanovanja z vrtom (Studenci)

Vprašanje: V najemu imam stanovanje in del vrta, ki sem ga pomladl obdelal in zasadil z zelenjavo in krompirjem. Še prej sem gospodinjino vprašal, če je z menoj zadovoljna in če bom ostal še naprej na stanovanju, pa mi je odgovorila, da me sploh ne bo dala v stran in da naj zato le obdelam vrt. Sedaj sem slišal, da mi hoče gospodinja stanovanje naenkrat odpovedati. Ali mi sme?

Odgovor: Če boste lahko pred sodiščem vse dokazali, posebno, da Vam je gospodinja izrecno rekla, naj le obdelate tudi vrt, ker Vam stanovanja ne bo odpovedala, potem je bila po našem mnenju pogodba podaljšana najmanj do konca jeseni, ko se pospravljajo z vrtov zasajeni pridelki. Če Vam bo gospodinja kljub temu odpovedala, lahko v 8 dneh vložite na sodišče pismeni ugovor, v katerem morate vse to navesti s pričami vred. Nato bo sodišče razpisalo razpravo in bo takšno protipogodbeno odpoved najbrž razveljavilo ter naložilo hišni gospodinjini še plačilo stroškov.

NAZNANILO!

Naznanjam cenj. občinstvu, da sem na novo odprla v sredo 8. maja

TRGOVINO V MALEM OBSEGU

Na zalogi bom imela vedno svežo zelenjavo, delikatesne izdelke, kakor tudi mleko in mlečne izdelke. Se priporoča

Zinka KOŠTOMAJ, Maribor, Sodna 16

Preveč blaga

i m a

Irpin

zato prodaja tako poceni

Oglejte si izložbe

Zahvala

Vsem, ki so mi izkazali svoje sočutje in izrazili sožalje ob izgubi mojega nepozabnega, ljubljenega soproga, gospoda

Jožefa Mastnaka

lastnika kavarne „Central“

se najiskrenejše zahvaljujem. Tem potom se zahvaljujem tudi vsem tistim, ki so mi izrazili svoje sožalje pismeno. Posebno zahvalo izrekam Zdrženju gostilničarjev za cvetje in izrazje sožalja ter vso velikodušno pomoč.

Maribor, dne 3. maja 1940

Globoko žalujoča soproga **Leopoldina Mastnak**

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324